

ne obsega sicer nobenega romantičnega dogodka, marveč je razprava, kjer razlaga pisatelj svojstva dobrega novelista sploh; toda oblika, v kateri to snov razpravlja, je tako gladka, mična in prosta, da umovanje v razpravi niti najmanje ne oplesi čitatelja.

Pripoved »Literaturny večer« je tudi zato pomenljiva, ker podaja nekakšen vzorec, po katerem se je Gončarov ravnal v svojem slovestnem delovanju. Da ni ostal v resnici, v svojih spisih, vedno popolnoma isti teoretik, kakor govori tako mično v osebi glavnega junaka omenjene povesti, bilo je pač razlog težko izpolnjevanje teorije v dejanju. Mnogo je pa potrjeval tudi v dejanju, izkušal vedno risati plastične, istinite slike in pred vsem ohranjevati jednoto idej v vsakem romanu. Pa oglejmo si ta pisateljev »literarni večer!« Pri nekem častilcu lepih umetnostij, Petroviču Uranovu, zbrala se je na povabilo ne preobilna družba, da bi čitala roman, ki še ni bil natisnjen. Zbrani so bili večinoma znanci pisateljevi, člani raznih krogov. Med njimi je bil tudi neki Krjakov, nov gost v tej družbi.

Pisatelj je hotel roman sam prečitati. Zato se razvrsté gostje okrog njega, in on jim čita. Ker pa temu Gončarovovemu spisu ni namen ta roman, zato so opisani le glavni prizori. Ko prečita pisatelj svoj roman, poslovi se od družbe, drugi gostje pa ostanejo ter gredo v drugo dvorano k večerji. Pri mizi se prične razgovor o prečitanem romanu, to je bil glavni namen spisa. Poglavje »Užin« je torej glavni del Gončarovove povesti.

Med tem razgovorom pri večerji imajo vsi gostje svoje oko obrnjeno na gosta Krjakova, ki jim je bil doslej neznan. V svojih razgovorih se razodeva brezpogojnega nasprotnika sentimentalnosti, laskave hlimbe in bombastične aristokracije. V družbi prečitani roman je bil sestavljen popolnoma, kakor vsakdanji romani. Uloge imajo sami grofje in komtese, napolnjen je bil z raznimi ljubovanji, rotitvami: francoski izrazi »Ou donc? Merci« itd. so bili nakopičeni. Nekatere gospice onega kroga so bile seveda kar očarane od čitanja; romana niso mogle dovolj hvaliti, le »c'est joli, très joli!« so ponavljale. To je bilo resnicoljubnemu Krjakovu naposled le preveč; brez ovinov je pričel pošmešljivo častitati salonskim damam, češ, da imajo tako dober in natančen okus za slovstvo. Vsi so se sedaj zanimali za Krjakova. Segli so še drugi v pogovor. Razna mnenja so se razodevala o tem, kaj je bistvo romana, kako je sestavljati dobre povesti, kako izbirati snov.

Krjakov odgovarja in vprašuje včasih osorno, govori vedno naravnost ter se ne hlini nikomur. Nekaterim gostom to pač ne ugaja, ter se izražajo o njem — v tuji francoščini —: »Dieu! Voilà un ours mal léché!« (Bog! To je slabo izvežban medved!)

Krjakov je po svojem govoru demokrat, zahteva resnici primerno opisovanje prizorov v noveli, nasprotnik je vseh sanjarskih in svetobolnih povestij in prijatelj zatirancev. Sčasoma

spoznajo gostje njegovo odkritosrčnost, radi česar ga tudi drugače sodijo, pri slovesu se celó lepo pomenkujejo ž njim. Brez pomena tudi ni, kako se je poslavljala od deklice Liline, ki se je tudi vtikala kot njegova nasprotnica v razgovor. »Zdravstvujte, gospica«, pravi Krjakov, »tudi na vas nisem hud; glejte, kako sem dober! Izkažite sedaj tudi vi svojo naklonjenost! Podajte mi roko v slovo! Brez strahu, saj ne grizem!« Vsi so ja pogledovali zvedavo in smehljajoč se. Lilina položi boječe svojo roko na njegovo dlan, posebno, ko ugleda, kako je fina njegova roka in kako je bila lična naročka, ki je bila pod rokavom. »Torej niste hudi name?« pravi Krjakov, držeč njeno roko v svoji. »Ne, niti najmanje«, odgovori ona. — »Prav! Pa kako dična je, gospica, vaša roka! Tako pravilna, lična... Le preveč pomehkužena!... Jaz poznam roko, ki je tudi taka, le da ni videti tako nežna; ta tudi dela z iglo, včasih tudi kuha, ima opravka z otroki!« — »Čegava je torej ta srečna roka?« pozvedava Lilina. »Moje žene«, odgovori Krjakov in zapusti dvorano. — Različno se izražajo sedaj o njem. »Kakšen je! A!« čuti je od vseh strani. »Mais c'est une horreur! c'est une peste!« — »Nasprotno, krasno!« misli drugi. — »L'ours! Ah, quelle horreur!« — »Meni se pa zdi, da je prav možak.« — »Kako omikan!« — »Izgubljeni sin!« — »Zame skrivnost!« pravi zopet drugi. — V tem okvirju je povest »Liter. večer«. Ni težko spoznati, da je opisan Gončarov sam v osebi Krjakova.

Ivan (Aleksandrovič) Gončarov je bil rojen l. 1812. v Simbirsku. Njegov oče je bil bogat kupec. Ker je umrl v tretjem letu Ivanovem, bil je sin nadalje odgojevan pod nadzorstvom materinim. Pozneje je bil poslan v zaseben zavod blizu Simbirska, kjer je imel priliko natančneje seznaniti se z ruskim in vnanjim slovstvom. L. 1831. se je vpisal za slušatelja modroslovnega oddelka na moskovskem vseučilišču. Tu je poslušal predavanja slavnih profesorjev, kakor Pogodina, Nadježdina, Kačenovskega i. dr., kar ni malo vplivalo na njegov razvoj. (Konec.)



Kip sv. Janeza Nep. v Loki. Izdelala I. Grošelj in L. Tratnik. (Po fotografiji.)

